

УДК 78.041/049;784.5

НАЦІОНАЛЬНА МЕНТАЛЬНІСТЬ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ У МУЗИЦІ : ДЕФІНІЦІЇ ТА КОРЕЛЯЦІЯ ПОНЯТЬ

Охітва Христина – заслужена артистка України, солістка
Заслуженого академічного ансамблю пісні і танцю Збройних сил України,
аспірантка кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ
<http://orcid.org/0000-0001-7107-4304>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.475>
Kristinasinger12@gmail.com

Аналізуються поняття музичної ментальності та ідентичності на основі їхнього трактування у сучасному українському музикознавстві. Virізняються відповідні ідеї із праць Н. Герасимової-Персидської, В. Драганчук, М. Новакович, М. Ярko та ін. На цій основі робиться спроба визначити сутність та здійснити кореляцію понять «національна ментальність» і «національна ідентичність» в музиці.

Стверджується, що сутністю музичної ментальності є спосіб музичного мислення, через який транслуються характерна для певної історичної доби національна самосвідомість та пов'язані з нею характерні риси культури. Національна музична ідентичність є формою ідентифікації етнічного елемента в музиці ототожнення себе з власною нацією, вираженим у музичній тканині, що передається сукупністю елементів, які вказують на належність до того чи іншого народу.

Ідентичність є залежною від ментальності, адже саме спосіб мислення керує творенням специфічно-національного мовного тезаурусу та відображенням психічного устрою народу у музичній стилістиці.

Ключові слова: музична ментальність, музична ідентичність, національна стилістика, архетипне музичне мислення.

Постановка проблеми та актуальність теми. Серед актуальних понять, що опрацьовуються у лоні гуманітарних наук в Україні сучасної доби, є «ментальність» і «національна ідентичність», зумовлені потребою пізнання специфіки власного національного мислення та його впливу на життєдіяльність держави. Вагомим здобутком для подальших студій у цьому напрямку є колективна монографія «Проблеми теорії ментальності» під редакцією М. Поповича [19] та значний ряд праць інших дослідників.

Вказані процеси розширилися і на сферу мистецтвознавства та, зокрема, музикознавства, яке зі своїх позицій долучилося до спроби знайти відповіді на питання національних само- визначення, ідентифікації, пізнання тощо. Відтак, постала *актуальна потреба* вирішення у широкому науковому полі таких досліджень, маркування задекларованих понять у відповідних дефініціях і, в результаті – їх кореляції у музикознавчому контексті.

Аналіз останніх досліджень. Одним із перших досліджень музичної ментальності як особливого феномену в українській науці є філософська праця Г. Джулай «Музична ментальність: соціально-філософський аналіз» [6], в якій робиться спроба визначити сутність даного поняття у проекції на різні суб'єктні рівні – етнічний, національний, соціальний, особистісний, обґрунтувати його зміст і структуру крізь призму музичного мислення і сприйняття, а також вироблених під час таких процесів музичних стереотипів.

У царині музикознавства проблеми національного у мистецтві підіймалися у працях Н. Горюхіної [4], С. Людкевича [15], І. Ляшенка [16] та інших учених, ментальності та визначального для неї архетипного (міфологічного) мислення – у дослідженнях В. Драганчук [8], Х. Казимирів [11], О. Рощенко [20], М. Севериної [23], національної ідентичності та характерності – Н. Герасимової-Персидської [3], М. Новакович [18], М. Ярko [26] та інших дослідників, цінні ідеї та міркування яких склали теоретичну основу для представленої статті.

Мета статті – вирізнити сутність, проаналізувати дефініції та здійснити кореляцію понять «національна ментальність» і «національна ідентичність» у музиці.

Завдання даного дослідження полягають в окресленні наукової панорами понять ментальності та ідентичності у їх проекції на музичне мистецтво та у кореляції їх значень з музикознавчої точки зору.

Поняття *ментальності* у науковій сфері відоме від його вивчення європейським вченим Л. Леві-Брюлем, автором праці «La mentalité primitive» – «Колективне (або «первісне») мислення» [13], який в основі первісного способу мислення бачить феномен «містичної співучасті» та значного ряду послідовників.

Одним із найбільш влучних, на нашу думку, є твердження про ментальність як спосіб мислення, що характеризується певним специфічним, з огляду на часовий і груповий (колективний) чинники, *свідомим* (курс. – Х. О.) поведінням з інформацією (П. Дінцельбахер) [10; 23]. У проекції на культуру спосіб

або змісти мислення є загальноприйнятими переконаннями, пов'язаними з ідеологічними, політичними, релігійними, етичними, естетичними та іншого роду концепціями, що, знову ж таки, повинні бути усвідомленими [10; 22–23]. Порівнюючи ментальність та ідеологію, яка визначає зміст переконань спільноти або окремої особистості, вчені першу називають «шкірою», а другу – «одягом», який, зрештою, «може стати шкірою» [10; 23].

Формування ментальності та ідентичності (а відтак – і пізнання) відбувалося у співвіднесенні з історією та теорією колективного мислення, що видозмінювалося протягом історії людства, початково будуючись на основі колективних уявлень безсвідомого походження, які Л. Леві-Брюль назвав «парципаціями» [13], та колективної свідомості, що, за словами Е. Дюркгайма, є свого роду «сукупність вірувань і почуттів, спільних здебільшого для членів одного і того ж суспільства, яка утворює певну систему, що має власне життя» [9; 80].

Отже, у первісному, міфологічному мисленні вчені знаходять витoki тих кодів, які згодом стануть формотворчими для ментальностей сучасних націй. Такий вид мислення, як репрезентант початкового розвитку свідомості людства, за словами А. Свідзинського, характеризується нерозчленованістю, тобто, синкретизмом, різних форм свідомості і діяльності (релігійної, ритуальної, мистецької, мисливської, трудової) [22; 74] які склали витoki світогляду та поведінки, крізь призму яких формувалася згодом ментальність та ідентичність сучасних спільнот.

Множинні аспекти, пов'язані з трактуванням поняття ментальності, марковані вченими К. Леві-Стросом [14], А. Гуревичем [5], Г. Гачевим [2] та ін., відкривають шляхи для його глибинного розуміння і структурування (див. аналіз поняття ментальності та його функціонування у працях В. Буяшенко [1], Р. Додонова [7] тощо), а також подальшої музикознавчої експлікації.

Натомість *ідентичність* визначається, як правило, з огляду на її трактування Ентоні Д. Смітом у праці «Національна ідентичність» [24] та «означає широкий комплекс індивідуалізованих і не індивідуалізованих міжособистісних зв'язків та істор[ичних] уявлень, який становить основу самоідентифікації окремих осіб та груп людей з певною нацією як самобутною спільнотою, що має свою істор[ичну] тер[иторію], мову, істор[ичну] пам'ять, к[ульту]ру, міфи, традиції, об'єкти поклоніння, національну ідею» (Л. Нагорна) [17].

Ментальність та ідентичність, з одного боку, залежать, з іншого – ілюструють динаміку та специфіку мислення тієї чи іншої спільноти у часових координатах від найдавніших часів до сьогодення та у просторових – у «прив'язці» до певного етносу-нації, його мисленнєвих, мовних, музичних та інших образів, символів, кодів тощо, явищ, які у науковому обігу трактуються як «архетипи».

У розумінні *архетипу*, як правило, спираємося на його визначення К. Г. Юнгом, сформульоване у контексті теорії колективного безсвідомого, де саме архетип є головною структуротворчою одиницею: «“архетип” – це пояснювальний опис платонівського εἶδος... таке означення ... коли йдеться про колективно-несвідомі змісти, окреслює прадавні або, точніше кажучи, первісні типи, тобто споконвічні загальні образи» [25; 13]; це «успадковані генетично зразки поведінки, сприйняття, уяви і здатні успадковуватись через посередництво культурно-історичної пам'яті» [21]. Наведені дефініції протягом XX – початку XXI ст. отримали чисельні продовження та розмаїті інтерпретації.

Таким чином, архетипи формують колективне мислення, визначаючи специфіку національної ментальності, а їхній характер та особливості у всій сукупності впливають на те, як нація себе сприймає і бачить, з якими образами асоціює, що, у результаті, визначає її ідентичність.

Наведені вище ключові для нашого дослідження поняття були експліковані у філософію музики, а згодом – у музикознавство, і набули у цій царині нового, специфічного звучання.

У ключових дослідженнях, присвячених музичній ментальності, цей феномен трактується як складна, високо впорядкована динамічна система, здатна до «активного регулювання своїх внутрішніх процесів у відповідності з навколишнім світом, соціальним середовищем, суспільним устроєм, що сприяє не тільки відображенню, але й перетворенню їх силою художнього впливу» (Г. Джулай) [6; 12].

За специфікою відображення у музиці є обґрунтованою ієрархічна система ментальності, в якій вбачають такі рівні (В. Драганчук) :

- 1) первинно-синкретичний, на якому вирізняється базовий фонд національно-ментальної

музичної виразовості, пов'язаний з фольклорним музичним мисленням (пісенний та інструментальний фольклор, його лексика, семантика, жанровість, регіональні відмінності тощо);

2) конкретно-мовний – поділяється на два підрівні, що залучають (або ні) вербальний текст, на кожному з яких відображаються специфічні для тієї чи іншої ментальності кодові мовні одиниці як лексеми, основані на них концепти тощо;

3) узагальнено-концептуальний, для дослідження якого «необхідне вивчення іманентних національно-ментальних ознак, «скритих» рис національної ментальності в жанрово-стильовому музичному розмаїтті» [8, 17].

Інша ієрархічна система, укладена М. Севериною, стосується архетипів як ключових одиниць колективного мислення за особливостями їхнього втілення у музиці. Рівнями цієї системи є:

1) абстрактний, найбільш тісно пов'язаний з колективним позасвідомим, що сягає усієї світової множинності культурних архетипів;

2) позасвідомий, що є культурним кодом конкретної культурної традиції;

3) рівень культурного коду, свідомо закладеного композитором, на основі якого у музичній творчості мистця відбувається творення особистісних архетипів або кенотипів [23].

Національна музична ідентичність, будучи пов'язаною з ментальністю, має свої специфічні риси. Так, одна з основоположників дослідження національного стилю в музиці Н. Горюхіна у 1980-х роках дійшла висновку, що для яскравого виразу етнохарактерних засад музичного твору, а відтак – і декларації його національної ідентичності наявність інтонаційних структур того чи іншого фольклорного варіанту не є достатнім чинником. Важливо, що такі «рідні» лексеми повинні розвиватися такими способами, які віддзеркалюються специфіку національного художнього мислення [4; 84]. Тобто, у творенні національного стилю і визначення на цій основі тієї чи іншої ідентичності вагому роль відіграє музично-ментальний чинник.

Аналізуючи науковий дискурс поняття музичної ідентичності, М. Новакович пропонує його дефініцію як «явища процесуального характеру, що конструюється шляхом усвідомлення національною спільнотою своєї музичної самості й набувається в результаті пошуку й поступового відбору найхарактерніших самотутніх форм музичної презентації, прийнятих спільнотою для себе і впізнаваних для інших» [18; 9].

Висновок. Проведене дослідження дозволило констатувати, що сутністю музичної ментальності є спосіб музичного мислення, через який транслуються характерна для певної історичної доби національна самосвідомість та пов'язані з нею характерні риси культури. Музична ментальність є музичним виразом національної психіки, її логічних, емоційних та інших особливостей, переданих за посередництвом «колективно-несвідомих змістів», виражених у «споконвічних загальних образах» (К. Г. Юнг) – архетипів.

Натомість національна музична ідентичність є формою ідентифікації етнічного елемента в музиці ототожнення себе із власною нацією, вираженням у музичній тканині, що передається сукупністю певних жанрових, лексичних, стилістичних та інших елементів, які вказують на належність саме до того чи іншого народу.

Відтак, національна ідентичність є похідною і залежною від ментальності, адже саме спосіб мислення керує творенням специфічно-національного мовного тезаурусу та відображенням психічного устрою народу у музичній стилістиці.

Список використаної літератури

1. Буяшенко В. Ментальність як парадигма співбуття : дис... канд. філос. наук : 09.00.04. Київ, 1997. 170 с.
2. Гачев Г. Ментальности народов мира. Москва : Изд-во Эксмо, 2003. 544 с.
3. Герасимова-Персидская Н. К проблеме национальной идентичности в музыке. *Проблемы национальных музыкальных культур на рубеже третьего тысячелетия*. Минск, 1999. С. 35–42.
4. Горюхина Н. Методика анализа национального стиля. *Горюхина Н. А. Очерки по вопросам музыкального стиля и формы*. Киев : Муз. Україна, 1985. С. 81–99.
5. Гуревич А. Проблема ментальностей в современной историографии. *Всеобщая история: дискуссии, новые подходы*. Москва, 1989. Вып. 1. С. 75–89. URL : <http://ec-dejavu.ru/m/Mentalites.html> (14.02.2021).
6. Джулай Г. Музична ментальність: соціально-філософський аналіз : автореф. дис.... канд. філос. наук : 09.00.03. Одеса, 2003. 24 с.

7. Додонов Р. К проблеме определения понятия ментальность. *Придніпровськ. наук. вісник*. 1997. № 14 (25). С. 11–14.
8. Драганчук В. Національна ментальність і рівні її відображення в музиці. *Музикознавчі студії : наук. зб. Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка*. Львів : Сполом, 2008. Вип. 18. С. 11–18. URL : <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9236> (13.02.2021).
9. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. Москва : Наука, 1991. 575 с.
10. Історія європейської ментальності / За ред. П.Дінцельбахера. Переклав із нім. В. Кам'янець. Львів : Літопис, 2004. 720 с.
11. Казимирів Х. Міфологема землі в українській професійній музиці: історико-культурологічний аспект : автореф. дис. ... канд. миств. : 26.00.01. Київ, 2018. 19 с.
12. Корній Л. Проблема національної ідентичності української музичної культури (на прикладі духовної музики). *Часопис Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. 2008. № 1. С. 97–103.
13. Леви-Брюль Л. Первобытное мышление. *Психология мышления*. Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер и В.В. Петухова. Москва : Изд-во МГУ, 1980. С. 130-140. URL : <http://www.psychology.ru/library/00032.shtml> (02.04.2021).
14. Леві-Строс К. Первісне мислення. Київ : Український центр духовної культури, 2000. 324 с.
15. Людкевич С. Націоналізм у музиці. С. *Людкевич. Дослідження, статті, рецензії, виступи* / упоряд. З. Штундер. Львів : Вид-во М. Коць, 1999. Том I. С. 35–52.
16. Ляшенко І. Національне та інтернаціональне в музиці. Київ : Наук. думка, 1991. 269 с.
17. Нагорна Л. Ідентичність національна. *Енциклопедія історії України* : Т. 3 : Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Ін-т історії України. Київ : Наукова думка, 2005. 672 с. URL : http://www.history.org.ua/?termin=Identychnist_nacionalna (31.03.2021).
18. Новакович М. Галицька музика габсбурзької доби (1772–1918) в контексті явища національної ідентичності : автореф. дис. ... д-ра миств. : 17.00.03. Одеса, 2020. 33 с.
19. Проблеми теорії ментальності / М. В. Попович [та ін.]. Київ : Наукова думка, 2006. 406 с. URL : http://www.filosof.com.ua/Mentaltheorie/P1_1.pdf (15.02.2021).
20. Рощенко О. Діалектика міфологеми і нова міфологія музичного романтизму : автореф. дис.... канд. миств. : 17.00.03. Київ, 2006. 18 с.
21. Руткевич А. Жизнь и воззрения К. Г. Юнга. *Юнг К. Г. Архетип и символ*. Москва : Наука, 1991. С. 21.
22. Свідзинський А. Синергетична концепція культури. Луцьк : Вежа, 2008. 696 с.
23. Северинова М. Архетипи в культурі у проекції на творчість сучасних українських композиторів : монографія. Київ : НАКККиМ, 2013. 299 с.
24. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність / Пер. з англійської П. Тарашука. Київ : Основи, 1994. 224 с.
25. Юнг К. Г. Архетипи і колективне несвідоме / пер. з німецької К. Котюк, наук. ред. укр. вид. О. Фешовець. 2-ге опрац. вид. Львів : Астролябія, 2018. 608 с.
26. Ярмо М. Парадигма етнонаціональної ідентичності української музичної творчості як пріоритетна дослідницька проблема сучасного вітчизняного музикознавства. *Наук. зап. Тернопіль. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2013. № 2. С. 40–48. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUm_2013_2_10 (12.04.2021).

References

1. Buiashenko V. Mentalnist yak paradyhma spivbuttia : dys... kand. filosof. nauk : 09.00.04. Kyiv, 1997. 170 s.
2. Gachev G. Mentalnosti narodov mira. Moskva : izd-vo Eksmo, 2003. 544 s.
3. Gerasimova-Persidskaya N. K probleme natsionalnoy identichnosti v muzyike. Problemyi natsionalnyih muzyikalnyih kultur na rubezhe tretego tysyacheletiya. Minsk, 1999. S. 35–42.
4. Goryuhina N. Metodika analiza natsionalnogo stilya. Goryuhina N. A. Ocherki po voprosam muzyikalnogo stilya i formy. Kiev : Muzichna UkraYina, 1985. S. 81–99.
5. Gurevich A. Problema mentalnostey v sovremennoy istoriografii. Vseobschaya istoriya: diskussii, novyie podhodyi. Moskva, 1989. Vyp. 1. S. 75–89. URL : <http://ec-dejavu.ru/m/Mentalites.html> (14.02.2021).
6. Dzhulai H. Muzychna mentalnist: sotsialno-filosofskyi analiz : avtoref. dys.... kand. filosof. nauk : 09.00.03. Odesa, 2003. 24 s.
7. Dodonov R. K probleme opredeleniya ponyatiya mentalnost. PridnIprovskiy naukoviy vIsnik. 1997. # 14 (25) S. 11–14.
8. Drahanchuk V. Natsionalna mentalnist i rivni yii vidobrazhennia v muzytsi. Muzykoznavchi studii : naukovy zbirky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii imeni M. V. Lysenka. Lviv : Spolom, 2008. Vyp. 18. S. 11–18. URL : <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9236> (13.02.2021).
9. Dyurkgeym E. O razdelenii obschestvennogo truda. Metod sotsiologii. Moskva : Nauka, 1991. 575 s.

10. Istoriiia yevropeiskoi mentalnasty / Za redaktsiieiu P. Dintselbakhera. Pereklav z nim. V. Kamianets. Lviv : Litopys, 2004. 720 s.
11. Kazymyryv Kh. Mifolohema zemli v ukrainskii profesiinii muzytsi: istoryko-kulturolohichnyi aspekt : avtoref. dys. ... kand. mystetstvovnavstva : 26.00.01. Kyiv, 2018. 19 s.
12. Kornii L. Problema natsionalnoi identychnosti ukrainskoi muzychnoi kultury (na prykladi dukhovnoi muzyky). Chasopys Natsionalnoi muz. akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho. 2008. #1 S. 97–103.
13. Levi-Bryul L. Pervobyitnoe myshlenie. Psihologiya myshleniya. Pod red. Yu.B. Gippenreyter i V.V. Petuhova. Moskva : Izd-vo MGU, 1980. S. 130-140. URL : <http://www.psychology.ru/library/00032.shtml> (02.04.2021).
14. Levi-Stros K. Pervisne myslennia. Kyiv : Ukrainskyi tsentr dukhovnoi kultury, 2000. 324 s.
15. Liudkevych S. Natsionalizm u muzytsi. S. Liudkevych. Doslidzhennia, statii, retsenzii, vystupy / upor. Z. Shtunder. Lviv : Vyd-vo M. Kots, 1999. Tom I. S. 35–52.
16. Liashenko I. Natsionalne ta internatsionalne v muzytsi. Kyiv : Nauk. dumka, 1991. 269 s.
17. Nahorna L. Identychnist natsionalna. Entsyklopediia istorii Ukrainy : T. 3 : E-Y / Redkol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. Kyiv : Naukova dumka, 2005. 672 s. URL : http://www.history.org.ua/?termin=Identychnist_nacionalna (31.03.2021).
18. Novakovych M. Halytska muzyka habsburzkoj doby (1772–1918) v konteksti yavlyshcha natsionalnoi identychnosti : avtoref. dys. ... d-ra mystetstvovnavstva : 17.00.03. Odesa, 2020. 33 s.
19. Problemy teorii mentalnosti / M. V. Popovych [ta in.]. Kyiv : Naukova dumka, 2006. 406 s. URL : http://www.filosof.com.ua/Mentaltheorie/P1_1.pdf (15.02.2021).
20. Roshchenko O. Dialektyka mifolohemy i nova mifolohiia muzychnoho romantyzmu : avtoref. dys. ... kand. myst. : 17.00.03. Kyiv, 2006. 18 s.
21. Rutkevich A. Zhizn i vozzreniya K. G. Yunga. Yung K. G. Arhetip i simvol. Moskva : Nauka, 1991. S. 21.
22. Svidzynskyi A. Synergetychna kontseptsiiia kultury. Luts'k : Vezha, 2008. 696 s.
23. Severynova M. Arkhetypy v kulturi u proektsii na tvorchist suchasnykh ukrainskykh kompozytoriv : monohrafiia. Kyiv : NAKKKiM, 2013. 299 c.
24. Smit Antoni D. Natsionalna identychnist / Per. z anhliiskoi P. Tarashchuka. Kyiv : Osnovy, 1994. 224 s.
25. Yung K. G. Arkhetypy i kolektyvne nesvidome / per. z nimetskoi K. Kotiuk, nauk. red. ukr. vydannia O. Feshovets. 2-he oprats. vyd. Lviv : Astrolia, 2018. 608 s.
26. Yarko M. Paradyhma etnonatsionalnoi identychnosti ukrainskoi muzychnoi tvorchosti yak priorytetna doslidnytska problema suchasnoho vitchyznianoho muzykoznavstva. Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriia : Mystetstvovnavstvo. 2013. # 2. S. 40–48. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUm_2013_2_10 (12.04.2021).

NATIONAL MENTALITY AND IDENTITY IN MUSIC : DEFINITIONS AND CORRELATION OF THIS CONCEPTS

Okhritva Khrystyna – the Honored Artist of Ukraine, soloist at the
Honored Academic Song and Dance Ensemble of the Armed Forces of Ukraine,
postgraduate student at the Department of Academic and Pop Vocal and Sound Directing
of the National Academy of Culture and Arts management, Kyiv

The concepts of musical mentality and identity are analysed on the basis of their interpretation in modern Ukrainian musicology. Relevant ideas from the works by N. Herasymova-Persydska, V. Drahanchuk, M. Novakovych, M. Yarko and others. On this basis, an attempt is made to define the essence and to correlate the concepts of «national mentality» and «national identity» in music.

It is argued that the essence of the musical mentality is the way of musical thinking through which the national self-consciousness characteristic of a certain historical epoch and the characteristic features of culture connected with it are transmitted. National musical identity is the identification form of the ethnic element in the music of self-identification with one's own nation, expressed in the musical fabric, transmitted by a set of elements that indicate belonging to a particular people. Identity depends on the mentality, because it is the way of thinking that governs the creation of a specific national language thesaurus and the reflection of the mental structure of the people in the musical stylistic.

Key words: musical mentality, musical identity, national stylistics, archetypal musical thinking.

UDC 78.041/049;784.5

**NATIONAL MENTALITY AND IDENTITY IN MUSIC :
DEFINITIONS AND CORRELATION OF THIS CONCEPTS**

Okhitva Khrystyna – the Honored Artist of Ukraine, soloist at the Honored Academic Song and Dance Ensemble of the Armed Forces of Ukraine, postgraduate student at the Department of Academic and Pop Vocal and Sound Directing of the National Academy of Culture and Arts management, Kyiv

The aim of the article is to distinguish the essence, analyze the definitions and correlate the concepts of «national mentality» and «national identity» in music.

Research methodology. The methodology of the study is based on the understanding that among the relevant concepts that are developed in the humanities in Ukraine during the Independence period are «mentality» and «national identity», due to the need to know the specifics of their own national thinking and its impact on the life of the state. These processes have expanded to the field of art history and, in particular, musicology, which from its standpoint joined the attempt to find answers to questions of national self-determination, identification, cognition and more.

Thus, there is an urgent need to distinguish in the broad scientific field of such research, the labelling of declared concepts in the relevant definitions and, as a result – their correlation in the musicological context.

Novelty. The novelty of this study lies in outlining the scientific panorama of the mentality concepts and identity in their projection on the music art and in the correlation of their meanings from a musicological point of view.

The practical significance. The results of this article may encourage future researchers of Ukrainian music to study current topics in this scientific field.

Key words: musical mentality, musical identity, national stylistics, archetypal musical thinking.

Надійшла до редакції 1.06.2021 р.

УДК 303.446.4/738.3(292.575) «19/20»

**ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ КИТАЙСЬКОГО
ХУДОЖНИКА-КЕРАМІСТА ГУ ЦЗИНЧЖОУ (КІНЕЦЬ XX – ПОЧАТОК XXI СТ.)**

Ян Цзе – аспірантка, Львівська національна академія мистецтв, м. Львів
<http://orcid.org/0000-0002-8761-1335>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.476>
362525661@qq.com

Стаття присвячена питанням історіографії творчості китайського художника-кераміста Гу Цзинчжоу, представника ісинської кераміки Цзи Ша XX ст. Дослідження творчості художника проводяться з кінця XX ст. і до наших днів у Китаї. Розглянуто шість напрямів дослідження творчості Гу Цзинчжоу, проведених китайськими вченими та експертами; відзначено увагу наукових кіл до творчості Гу Цзинчжоу на міжнародному рівні і означено проблемні питання в світі й недоліки його розуміння, зокрема в Україні; викладена актуальність проведення подальшого аналізу його творчості в контексті глобалізації та міжкультурної комунікації.

Ключові слова: Китай, ісинська кераміка Цзи Ша, творчість Гу Цзинчжоу, напрями дослідження, традиція, стиль.

Постановка проблеми. Творчість китайського кераміста Гу Цзинчжоу, відомого представника ісинської кераміки Цзи Ша, посідає важливе місце в контексті сучасних мистецтвознавчих досліджень деодекоративно-прикладного мистецтва Китаю. Вивчення творчості Гу Цзинчжоу розпочалося з кінця 1980-х рр. Сьогодні китайськими науковцями опубліковано низку фундаментальних праць, у яких розкриваються різні аспекти творчої біографії художника-кераміста. Однак на міжнародному рівні слід відзначити недостатню кількість інформації з цього питання. Зокрема, в Україні маловідомою є знаменита ісинська кераміка Цзи Ша, зокрема й творчість кераміста Гу Цзинчжоу. У науковій літературі західноєвропейських дослідників згадки про ісинську кераміку подаються в контексті розвитку мейсенської порцеляни і європейського фаянсу.

Це стосується періоду наслідування чи імітації ісинської кераміки Цзи Ша у європейській порцеляні та фаянсі XVII–XVIII ст.

Актуальність дослідження. Вивчення творчості Гу Цзинчжоу, представника мистецтва ісинської кераміки Цзи Ша XX століття в Китаї, почалося з 1980-х років. Актуальність викликана